

NEDERLANDS HUISARTSEN GENOOTSCHAP

TIENDE N.H.G.-CONGRES

Het programma voor het tiende N.H.G.-congres op zaterdag 27 november 1965 in het Jaarbeursgebouw te Utrecht luidt als volgt:

10.30 Welkomstwoord en openingsrede door de voorzitter van het N.H.G.

10.50 Wetenschappelijk onderzoek door huisartsen in samenwerking met het N.H.I. en C.W.O.

I. Dr. W. Brouwer, arts-wetenschappelijk medewerker N.H.I., Utrecht: Het psychosociale onderzoek van het hartinfarct.

II. Dr. H. K. Muller, huisarts, Kampen: Het project „Kamperfoelie”. Een proefonderzoek voor een eventueel landelijk onderzoek naar factoren die van belang zijn bij een verhoogde kans op carcinoom van mammae en endometrium.

III. Dr. D. Hoogendoorn, huisarts, Wijhe en H. A. J. Verhagen, huisarts, Zwolle: Verschillen in het verloskundig handelen van huisartsen.

12.15 Uitreiking N.H.G.-prijz 1965. Mededelingen over het middagprogramma en tentoonstelling.

12.30 Koffiemaaltijd, bezichtiging tentoonstelling.

14.00 Inleiding en discussie in sectievergaderingen over het onderwerp preventie.

I. Dr. J. Baay, geneesheer-directeur, Alkmaar: Preventie van ongevallen bij kinderen. Huisarts-rapporteur: J. Busquet, Alkmaar.

II. Dr. J. T. Buma, bedrijfsgeneeskundige, Helmond: Preventie van conflictsituaties in de arbeidssfeer. Huisarts-rapporteur: J. Koopman, Eindhoven.

III. Prof. Dr. G. den Hartog, Wageningen: Preventie van stoornissen door ondoelmatige voeding. Huisarts-rapporteur: H. L. Warnier, Rossum.

IV. Dr. L. J. L. Koekenberg, orthopedisch chirurg, Hilversum: Preventie van instabiliteitsklachten. Huisarts-rapporteur: W. M. van der Valk, Huizen.

V. Prof. Dr. G. A. Ladee, Rotterdam: Preventie van psychische stoornissen in de algemene praktijk. Huisarts-rapporteur: H. O. Sieling, Amstelveen.

VI. Dr. F. A. Nelemans, arts-pharmacoloog T.N.O., Den Haag: Preventie van misbruik van geneesmiddelen. Huisarts-rapporteur: E. H. van Leeuwen, Utrecht.

15.30 Theepauze.

16.00 Rapportage van de sectievergadering in plenaire zitting.

17.00 Samenvatting door de voorzitter van het N.H.G.

17.15 Sluiting.

Het programma voor de bijeenkomst der dames, tegelijkertijd in het Jaarbeursgebouw te houden, is als volgt samengesteld:

10.30 Opening- en welkomstwoord door de vice-voorzitter van het N.H.G.

10.45 Tj. de Vries, Oud-Zuilen: Astronomie. Bouw van het melkwegstelsel. Bewoonbaarheid van planeten.

12.30 Koffiemaaltijd.

14.00 Dr. G. J. H. v. d. Broek, Utrecht: Moderne muziek. Toelichting in klank en beeld tot beter verstaan.

15.30 Theepauze.

16.00 J. Rietveld, Amsterdam: Vormen van nu.

JAARVERSLAG 1964

NEDERLANDS HUISARTSEN GENOOTSCHAP

Samenstelling van het bestuur. Tijdens het op 26 september 1964 te Utrecht gehouden Ledencongres (9e Huishoudelijke Vergadering) werd Dr. H. J. Dokter gekozen ter vervulling van de vacature-Michels en werden J. M. Deveer en H. L. A. Vlamings als bestuursleden herkozen. De enige tussentijdse vacature welke dit jaar optrad, vond zijn oorzaak in het uitreden van de ondervoorzitter Dr. J. C. van Es, die in september zijn mandaat neerlegde in verband met zijn benoeming tot directeur van het Nederlands Huisartsen-Instituut. Als adviseur blijft Van Es echter nauw met het bestuur verbonden. Dr. A. Rijpperda Wierdsma bleek bereid het ondervoorzitterschap op zich te nemen en Vlamings werd tot penningmeester benoemd. Door deze mutaties was het bestuur aan het einde van het verslagjaar als volgt samengesteld (het jaartal vóór de naam geeft het jaar van aftreden per 31 december aan): (1966) Dr. F. J. A. Huygen, voorzitter; (1968) Dr. A. Rijpperda Wierdsma, ondervoorzitter; (1968) E. M. Jansen, secretaris en (1969) H. L. A. Vlamings, penningmeester, leden dagelijks bestuur. (1967) Dr. J. A. Dallmeijer; (1969) J. M. Deveer; (1965) Dr. H. J. Dokter; (1967) Dr. M. G. van Nieuwenhuijzen en (1965) E. van Westreenen. Voorts wordt door de volgende collegae als adviseurs aan de bestuursvergaderingen deelgenomen: F. A. Bol (plv. H. Frese) namens Centraal Bestuur L.H.V.; A. W. Bots namens Algemene Advies-Commissie; Dr. J. C. van Es, directeur Nederlands Huisartsen-Instituut; A. Hofmans namens de redactiecommissie van „huisarts en wetenschap”; W. J. de Jager namens de Kon. Ned. Mij. tot bevordering der Geneeskunst en Dr. J. M. L. Phaff à titre personnel.

Ledental. De toeneming van het ledental duurde ook dit jaar voort. Er traden 139 werkende en 29 buitengewone leden toe. Voor het lidmaatschap bedankten 34 werkende leden, doch van hen meldden zich 14 aan voor het buitengewoon lidmaatschap. Voorts bedankten zeven buitengewone leden, van wie evenwel drie als werkende leden toetraden. Op 31 december 1964 telde het Genootschap 1.066 werkende leden (v.j. 961), 101 buitengewone leden (v.j. 79) en 1 lid van verdienste, tezamen 1.168 leden (v.j. 1.041). Voor de twintig werkende leden die in 1964 de band met het Genootschap geheel verbraken, bleek in verreweg de meeste gevallen de oorzaak daarvan gelegen te zijn in het neerleggen van de huisartspraktijk; in enige andere gevallen bleken tijdgebrek, vestiging in het buitenland of ontevredenheid met de gang van zaken de oorzaken van het bedanken te zijn.

In 1964 had het Genootschap het overlijden te betreuren van de leden W. M. Wesenhagen te 's-Gravenhage en Dr. L. A. Wesly te Rotterdam.

Promoties. Voor zover bekend promoveerden in 1964 vier leden van het Genootschap en wel op 14 mei F. H. J. Korttenhorst te Eindhoven op het proefschrift „Nikkelallergie in een huisartsenpraktijk”; op 16 juni P. A. Roorda te Haarlem op het proefschrift „De behandeling van de dreigende abor-

tus"; op 17 november G. J. Bremer te Nieuwkoop op het proefschrift „Het verwijzen in de huisartspraktijk; en op 18 december D. J. de Jong te Melick op het proefschrift „De gespreksmethode in de huisartsenpraktijk ten dienste van de diagnostiek en therapie bij psychosomatische aandoeningen”.

Met voldoening wordt gewag gemaakt van het feit, dat het proefschrift van Dr. P. A. Roorda, hetwelk een bewerking is van een deel der resultaten van het N.H.G.-jaaronderzoek 1960 naar de abortus in de huisartspraktijk, als eerste uitgave in de N.H.G.-serie „Bouwstenen voor de Huisartsgeneeskunde” verscheen. Deze serie kon in nauwe samenwerking met de uitgevers H. E. Stenfert Kroese in het leven worden geroepen.

Landelijke bijeenkomsten in het kader van het N.H.G. Onder dit hoofd kan in de eerste plaats melding worden gemaakt van de op 1 en 2 mei 1964 in Eindhoven gehouden conferentie „Studiedagen wetenschappelijk onderzoek huisartsen”, welke georganiseerd werd door de Commissie Wetenschappelijk Onderzoek in nauwe samenwerking met het Nederlands Huisartsen-Instituut en Philips gezondheidscentrum. De studiedagen hadden vooral ten doel de nog onervaren huisartsen te interesseren voor het verrichten van wetenschappelijk onderzoek. Gastvrijheid werd verleend door Philips Gezondheidscentrum, waarvoor ook nog gaarne vanaf deze plaats hartelijk dank wordt gezegd.

De tweede landelijke bijeenkomst vond plaats tijdens de artsen cursus „Medische psychologie in de huisartspraktijk” van 28-30 mei in het Centraal Militair Hospitaal „Oog in Al” te Utrecht. In de organisatie van deze bijeenkomst had vooral de Subcommissie Medische Psychologie een werkzaam aandeel.

Op 27 juni vergaderde het N.H.G.-bestuur in het conferentieoord „De Pietersberg” te Oosterbeek met vertegenwoordigers der voornaamste adviescommissies van het Genootschap. In deze bijeenkomst, welke was gewijd aan de bespreking van een plan tot het instellen van een onderzoek naar en het bevorderen van optimaal functioneren van de huisarts, werden de toekomstige beleidslijnen van het Genootschap uitgestippeld.

Het negende N.H.G.-congres op 21 november 1964 te Utrecht kon zich in een zeer grote belangstelling verheugen. De hoofdonderwerpen betroffen ditmaal „Huisarts en carci-noompatiënt” en „Huisarts en Maatschappelijk Werk”. Voorts werden enige mededelingen gedaan over enkele door de C.W.O. en het N.H.I. verrichte onderzoekingen. Aan het individuele wetenschappelijke onderzoek werd aandacht besteed door I. Ph. L. Koperberg in een voordracht over de behandeling van adipositas.

De „N.H.G.-prijs 1964” voor de beste publikatie van een huisarts in het maandblad „huisarts en wetenschap” werd tijdens het congres door jury-voorzitter Prof. Dr. J. R. Prakken onder luide bijval uitgereikt aan de voorzitter van het Genootschap Dr. F. J. A. Huygen voor diens gehele in de loop der jaren verschenen oeuvre in ons maandblad.

Op voorstel van het bestuur werd tijdens het congres het insigne van het Genootschap uitgereikt aan Dr. J. T. Buma, Prof. Dr. G. C. Heringa en W. J. Royaards als blijk van waardering voor hun voortreffelijke bijdragen aan het Genootschap.

Werkzaamheden van het bestuur. Toenemende werkzaamheden vonden uiteraard ook hun neerslag in de vergaderfrequentie. Het voltallige bestuur vergaderde tienmaal en het dagelijks bestuur kwam bovendien nog twintigmaal in vergadering bijeen. Bijzonder veel tijd werd besteed aan de verdere ontwikkeling der plannen met betrekking tot het Nederlands Huisartsen-Instituut, waaraan op een andere plaats in dit verslag meer aandacht zal worden gewijd.

Door de drie nationale Kruisverenigingen werd dit jaar het initiatief genomen om in een reeks besprekingen met het dagelijks bestuur de mogelijkheden te onderzoeken op welke terreinen in het uitvoerende vlak een grotere samenwerking tussen huisarts en Kruisvereniging wenselijk en mogelijk is. De besprekingen, welke in een prettige sfeer verlopen, duren op dit moment nog voort. Ook vonden besprekingen plaats met vertegenwoordigers van de overkoepelende organisaties op het terrein van de geestelijke volksgezondheid over een

poging om het werk van de medisch psychologische studiegroepen van het N.H.G. te evalueren.

Met gedelegeerden van het Centraal Bestuur van de Landelijke Huisartsen Vereniging vond een oriënterende bespreking plaats om een overzicht te verkrijgen van die kwesties, die gemeenschappelijke raakvlakken voor beide organisaties hebben. Ook deze bespreking leidde tot een regelmatige voortzetting van het contact.

Het belang dat ook de overheid toekent aan de plaats van de huisarts in ons gezondheidsbestel kwam dit jaar tot uiting door de plechtige installatie op 6 oktober van de Commissie „Huisartsen”, ingesteld door de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen en de Staatssecretaris van de Volksgezondheid. Deze commissie, waarin naast vertegenwoordigers van de overheid en van de Koninklijke Nederlandse Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst, ook het N.H.G. vertegenwoordigd is door Huygen, Van Es en Van Nieuwenhuijzen, heeft als opdracht een studie te maken van de huidige en in de toekomst te verwachten taak van de huisarts in ons land en de overheid te adviseren over de eventuele voorzieningen welke nodig zijn die taak uit te oefenen. Tevens zal de commissie moeten aangeven welke voorzieningen haars inziens gewenst zijn op het gebied van opleiding en van nascholing van de huisarts.

Voor een meer uitvoerige opsomming van de werkzaamheden van het bestuur moge verwezen worden naar de desbetreffende rubriek in „huisarts en wetenschap”.

Nederlandse Stichting tot Bevordering van de Huisartsgeneeskunde. Zoals reeds in het vorige jaarverslag kon worden vermeld, namen de werkzaamheden van het Nederlands Huisartsen-Instituut per 1 januari 1964 een aanvang. In de loop van het jaar konden de zakelijke fundamenten worden gelegd voor de ontplooiing van het N.H.I. De Stichting was zo gelukkig het voormalige woonhuis van Prof. Dr. H. C. Rümke aan de Mariahoek 4 te Utrecht te kunnen huren om aldaar het N.H.I. te vestigen. De overheid bleek bereid de werkzaamheden van het Instituut met ingang van 1 januari 1965 te subsidiëren en het Praeventiefonds verleende een groot eenmalig subsidie voor de verbouwing en inrichting van de nieuwe behuizing van het Instituut. Daarnaast werd van een particulier, die anonym wenst te blijven, de toezegging ontvangen het N.H.I. gedurende tien jaar met een royale gift te steunen. Aan alle personen en instanties, die ons op deze wijze hebben gesteund, zijn wij bijzonder veel dank verschuldigd. Tegen het einde van het jaar werd besloten van alle N.H.G.-leden een vrijwillige bijdrage te vragen ten behoeve van de werkzaamheden van het N.H.I. Dit verzoek vond een zeer gunstig onthaal.

De vorming van de wetenschappelijke staf van het Instituut werd ter hand genomen en op 1 september 1964 kon — zij het nog onder het gastvrije dak van het Instituut voor Sociale Geneeskunde te Utrecht — een aanvang met de wetenschappelijke werkzaamheden worden gemaakt door de stafleden Dr. W. Brouwer en Dr. F. de Waard onder leiding van de directeur van het N.H.I., Dr. J. C. van Es. Het zal zonder meer duidelijk zijn, dat aan deze verheugende ontwikkeling zeer veel besprekingen in het bestuur, alsook met de overheid en andere lichamen vooraf zijn gegaan. Voor de feitelijke werkzaamheden van het N.H.I. wordt verwezen naar het reeds in „huisarts en wetenschap” gepubliceerde „Jaarverslag 1964 en een blik vooruit” van Van Es.

Centra en lokale studiegroepen. De in 1963 aangevangen besprekingen van het dagelijks bestuur met een aantal centra in verschillende plaatsen van het land werden dit jaar beëindigd. Wij menen dat deze avonden zeer nuttig zijn geweest voor de versteviging van het contact tussen het bestuur en de centra en dat het van de zijde der centrumbesturen op prijs werd gesteld op deze wijze te worden geïnformeerd over de vraagstukken, waarmede het bestuur zich bezighoudt. Helaas legt deze wijze van overleg en uitwisseling van informatie een dermate grote belasting op de tijd van de leden van het dagelijks bestuur, dat een herhaling van zulke bezoeken niet elk jaar mag worden verwacht. Aangenomen moet worden dat tijdgebrek ook een rol speelt bij de minder bevredigende rapportage uit de centra. Gelukkig zijn hierop uitzonderingen, doch vanuit het merendeel der N.H.G.-centra

bereiken het bestuur slechts sporadisch of in het geheel geen berichten inzake de plaatselijke of regionale activiteiten. De jaarlijkse Apeldoornse Artsencursus, georganiseerd door de plaatselijke Maatschappij-afdeling en het N.H.G.-centrum Apeldoorn, werd op 19 september gehouden en had ditmaal als onderwerp „Huisarts en Kinderbescherming”. Op 24 oktober organiseerde het Centrum Drente een studiedag in Gieten voor de drie noordelijke centra van het Genootschap over de problemen rondom een tweetal onderwerpen namelijk het hartinfarct en de anticonceptie. Het bijzondere en aantrekkelijke van deze dag was, dat werd begonnen met van te voren in kleine discussiegroepen een aantal vragen te bespreken en dat pas na deze groepsbesprekingen de „inleider” een nabeschouwing hield, waarbij op de in de groepen opgekomen problemen werd ingegaan.

Adviescommissies en landelijke studiegroepen. De *Algemene Advies Commissie* kwam in 1964 tweemaal in vergadering bijeen en was bovendien 27 juni voltallig aanwezig op de conferentie in „De Pietersberg” te Oosterbeek. In de vergadering van 25 maart 1964 werd uitvoerig van gedachten gewisseld over enige vragen van het bestuur, betrekking hebbende op het verlenen van financiële steun in de kosten van het uitgeven van proefschriften. Op 27 april heeft de A.A.C. haar advies te dezer zake aan het N.H.G.-bestuur uitgebracht en daarbij mede haar mening gegeven over de bestemming van het Fonds Wetenschappelijk Werk. In de vergadering van 2 juni werd onder meer gesproken over de te verwachten vacature in de A.A.C. door het uittreden van Denekamp en werd Sluyters bereid gevonden het secretariaat over te nemen. Het grootste deel van de vergadering werd in beslag genomen door de besprekingen over het plan tot onderzoek naar en bevordering van optimaal functioneren van de huisarts. Op de conferentie te Oosterbeek op 27 juni, waar het bovengenoemde plan van alle zijden werd belicht, namen de leden van de A.A.C. deel aan de besprekingen. Rest nog te vermelden, dat de A.A.C. J. A. de Jong te Amsterdam bereid vond de opengevallen plaats in de commissie in te nemen.

De samenstelling van de *Commissie Nascholing* onderging in de loop van het verslagjaar enige wijzigingen. Prof. Dr. G. C. Heringa trad af als adviseur. Op het N.H.G.-congres werd hem het N.H.G.-insigne aangeboden als dank voor de intense belangstelling en medewerking die het Genootschap van hem mocht ontvangen. W. van der Wind trad af als lid en Jhr. Dr. A. H. van Lidth de Jeude verliet het dagelijks bestuur. De Commissie Nascholing is deze aftredenden grote dank verschuldigd. Als nieuwe leden traden toe Ch. H. de Beus, J. Busquet, J. C. Oeberius Kapteyn en G. A. Schipper. Dr. J. C. van Es en Dr. W. Brouwer traden op als adviseurs namens het Nederlands Huisartsen-Instituut. In september trad Dr. J. H. F. Lahr af als secretaris. Een bijzonder woord van waardering voor de wijze waarop hij van het begin af het secretariaat van de commissie heeft verzorgd, kan nu eindelijk in een jaarverslag worden uitgesproken. Hij werd opgevolgd door Dr. P. A. Roorda. M. Scheeren belaste zich na de zomer met het penningmeesterschap. De commissie kwam zesmaal in plenaire zitting bijeen. Het dagelijks bestuur vergaderde evenzovele malen. Verder was de commissie door de meeste leden en adviseurs vertegenwoordigd bij de Pietersbergconferentie. Eenmaal werd een bespreking gehouden tussen het dagelijks bestuur van het Genootschap en het dagelijks bestuur van de commissie. „Door de veelheid der problemen die zich met betrekking tot de nascholing voordoen, is het de commissie in 1963 niet mogelijk geworden een vast programma op te stellen. Op de laatste vergadering in 1963 heeft de voorzitter de commissieleden verzocht ieder hun eigen opvattingen over het toekomstige werk van de commissie op papier te zetten.” Het verslag van de Commissie Nascholing over 1964 behoort te beginnen met deze zinsnede uit de slotalinea van het vorige jaarverslag. Immers de bespreking van deze bijdragen der commissieleden was het begin der activiteiten in dit verslagjaar. Tijdens een gehele dag durende vergadering te Groningen werd getracht een nieuwe weg te vinden uit het doolhof der nascholing. Hierbij kwamen drie denkbeelden naar voren. Een aantal leden meende dat het vaststellen van criteria en doelstelling van nascholing een

eerste vereiste was. Wanneer men daarin zou kunnen slagen, zou het mogelijk moeten zijn een systeem van nascholing voor alle huisartsen te organiseren. Het zou dan noodzakelijk en ook mogelijk zijn om deze nascholing verplicht te stellen. Andere leden waren het hiermede niet eens. Zij meenden dat een onderzoek naar de huidige stand van zaken op het gebied van de nascholing en naar de behoeften en belemmerende factoren op dit gebied van groter belang was, dat men dus eerst een diagnose zou moeten stellen voordat een therapie kon worden gevonden. Een derde groep meende op kortere termijn resultaat te kunnen boeken dan de beide anderen. Zij bepleitte een groter contact met de centra. De commissie zou haar activiteiten op de periferie moeten richten; daar plaatsvindende nascholingsactiviteiten zouden moeten worden gestimuleerd en gecoördineerd. Door gebrek aan tijd en mankracht is het de commissie in dit verslagjaar niet mogelijk geweest vele van de toen geuite plannen en ideeën tot uitvoering te brengen. Wel is een reorganisatie van de werkwijze der commissie tot stand gekomen, waardoor het mogelijk werd op meer economische wijze tijd en energie van leden en adviseurs te benutten.

De Subcommissie Medische Psychologie, die elders zelfstandig verslag uitbrengt, zag het voorzitterschap overgaan van Van Lidth de Jeude naar Dokter, die tevens toetrad tot het N.H.G.-bestuur. In mei werd een cursus over medische psychologie georganiseerd. In de loop van het jaar werd de positie van de subcommissie ten opzichte van de Commissie Nascholing opnieuw gedefinieerd, hetgeen resulteerde in een beter georganiseerd onderling contact. In het verslagjaar ging een lang gekoesterde wens van de Commissie Nascholing in vervulling door de oprichting van een tweede subcommissie, die zich zou bezighouden met de bestudering en stimulering van het samenwerken in kleine lokale studiegroepen door huisartsen, waarbij met andere methodieken, andere onderwerpen dan uitsluitend medisch psychologische worden behandeld. Zulke studiegroepen bestaan overal in het land sinds jaren, al dan niet in N.H.G.-verband. De commissie heeft deze werkwijze steeds beschouwd als een belangrijk nascholingsmedium. Onder voorzitterschap van Gaymans is deze nieuwe subcommissie gevormd met de Beus als secretaris en Janssen, Busquet en Oeberius Kapteyn als leden. De subcommissie is met grote voortvarendheid begonnen aan een inventarisatie van de bestaande huisartsengroepjes, voorlopig daarbij de provincie Noord-Holland als proefgebied nemend.

In oktober werd de Commissie Nascholing benaderd door Prof. Dr. D. Durrer, hoogleraar in de cardiologie aan de Universiteit van Amsterdam, in verband met een door hem opgesteld plan voor een huisartsencursus in de cardiologie. De commissie heeft hieraan bijzonder graag haar medewerking verleend. De cursus zou worden gehouden voor een kleine groep van 20-25 huisartsen en zo vaak worden herhaald als er liefhebbers waren. Het N.H.I. bleek bereid de administratieve zijde der organisatie te verzorgen. Toen de inschrijving sloot bleek dat de cursus tienmaal zou moeten worden herhaald. Reeds in december kon de eerste cursus beginnen, waarbij een „proefgroep” als deelnemers werden uitgenodigd. Dit waren de leden van de Commissie Nascholing, alsmede vertegenwoordigers van het N.H.G.-bestuur en andere commissies, alsmede enkele Amsterdamse huisartsen. De diepe indruk die deze driedaagse cursus op de deelnemers van de eerste groep maakte, waarborgt een groot succes voor deze opzet en biedt perspectieven voor volgende cursussen van soortgelijke opzet. De commissie spreekt hier gaarne haar grote waardering uit voor het werk van Prof. Durrer en zijn medewerkers.

Toen in de loop van 1964 het Nederlands Huisartsen-Instituut zijn activiteiten begon, is de directeur Dr. J. C. van Es opgetreden als adviseur van de Commissie Nascholing met Dr. W. Brouwer als plaatsvervanger. Het eerste praktische resultaat van samenwerking was de administratieve verzorging van de cursus cardiologie door het N.H.I. Van deze samenwerking is in de toekomst nog veel te verwachten. De onderlinge taakverdeling tussen commissie en Instituut heeft nog nadere bestudering.

Het jaar 1964 is voor de Commissie Nascholing een jaar geweest van bezinning en reorganisatie. De nascholing is een bijzonder moeilijk terrein, waarop het voorlopig niet gelukt

harmonie te scheppen tussen het ideaal wenselijke en het praktisch mogelijke. Er zijn zeer verschillende opvattingen, zowel in als buiten de commissie, over de weg waarlangs men het ideaal moet trachten te bereiken. Dit ideaal zou dan kunnen worden geformuleerd als het scheppen van mogelijkheden om iedere huisarts die kunde en kennis aan te bieden, welke hij voor het optimaal uitoefenen van zijn praktijk nodig heeft en dan zó, dat het hem zo min mogelijk tijd en moeite kost zich het gebodene eigen te maken. Voorwaar, geen geringe opgave! De commissie is dit jaar wel tot de overtuiging gekomen, dat zij met de haar ter beschikking staande mankracht en middelen zeker niet in staat zal zijn dit ideaal zelfs maar te benaderen. Hoewel de activiteiten van de commissie in de richting van het organiseren en helpen organiseren van diverse cursussen ongetwijfeld bijzonder waardevol en nuttig is geweest, zal het accent voorlopig moeten worden gelegd op de „diagnostiek”, op de bestudering van de „geopathologie” van de nascholing, voordat plannen kunnen worden ontworpen voor een doeltreffende, alle huisartsen bereikende therapie. Hier zijn wij nog ver van af.

De *Subcommissie Medische Psychologie* werd dit jaar gevormd door Brühl, Cornelissen, Dokter, van Geldorp, van der Leeuw, van Lidth de Jeude en Veldhuyzen van Zanten, terwijl van Bork en Brouwer als adviseurs optraden. Het bestuur van de subcommissie bestond aan het begin van 1964 uit Van Lidth de Jeude (voorzitter), van Geldorp (secretaris) en Dokter (penningmeester). In oktober werd Dokter voorzitter en van der Leeuw penningmeester. De subcommissie vergaderde achtmaal. Op 21 maart 1964 werd de zesde bijeenkomst met de huisartsen-discussieleiders gehouden in het Militair Hospitaal Oog in Al. Na enige mededelingen door de leden van de subcommissie vond een discussie plaats in groepen, waarin over een aantal vragen werd gediscussieerd. De resultaten van deze bijeenkomst werden door van Geldorp en van der Leeuw bewerkt en door de subcommissie in studie genomen. Een verslag van de bijeenkomst verscheen in „huisarts en wetenschap”. Op 28, 29 en 30 mei 1964 vond een artsenkursus plaats, eveneens in het Militair Hospitaal Oog in Al. Het onderwerp was „Medische Psychologie in de Huisartspraktijk”. De cursus was bedoeld voor huisartsen die nog geen training in medische psychologie gevolgd hadden. Het aantal aanmeldingen bleef helaas beneden de verwachting. Het programma bestond uit een aantal lezingen over enige aspecten van de medische psychologie, waarna de 40 deelnemers in discussiegroepen werden verdeeld. In deze groepen werden gevallen besproken, die door de cursisten werden gebracht. Enkele leden van de Ned. Vereniging van Psychotherapie verleenden hun medewerking.

In het verslagjaar werd kennis genomen van de Canadese film „Emotional Factors in General Practice”. Er werd een korte aanbeveling samengesteld voor „huisarts en wetenschap”. Door van Lidth de Jeude werd namens de subcommissie deelgenomen aan het overleg tussen het N.H.G.-bestuur en de overkoepelende organisaties voor de Geestelijke Volksgezondheid. Het rapport, uitgebracht door de „Vorbereidingscommissie Medische Psychologie”, bestaande uit de Kock van Leeuwen, Weijel, van Lidth de Jeude en Kuitenbrouwer, werd in de subcommissie besproken. Een brief met het oordeel en de suggesties hierover, werd aan het N.H.G.-bestuur gezonden. In het rapport werd geadviseerd op korte termijn een historisch-chronologisch overzicht te doen samenstellen. De subcommissie was van mening, dat Veldhuyzen van Zanten hiervoor de meest aangewezen figuur zou zijn. In 1964 werden enkele contacten gelegd met de hoogleraren in de psychiatrie, teneinde hen zo nodig op de hoogte te brengen van het werk in de studiegroepen en in de subcommissie. Aan de hand van een in 1963 opgesteld werkprogramma en prioriteitenschema, werd een werkljst 1964 opgesteld en tot grote voldoening van de subcommissie grotendeels afgewerkt. Als gevolg van deze gang van zaken kon de communicatie met het N.H.G.-bestuur worden verbeterd, doordat de voorzitter werd opgenomen in dit bestuur. Bovendien werden alle leden van de subcommissie lid van de Commissie Nascholing en worden de vergaderingen van deze commissie door één of twee leden van de subcommissie bezocht. Door middel van Brouwer was er een goede samenwerking met het N.H.I.

In 1964 werden vier nieuwe studiegroepen voor Medische

Psychologie opgericht; zes groepen hielden op te functioneren, zodat op 31 december 1964 33 studiegroepen bestonden. De subcommissie heeft getracht ertoe bij te dragen dat er nieuwe studiegroepen zouden ontstaan door het organiseren van de artsenkursus in mei 1964. De vraag waarom sommige studiegroepen uiteenvallen, of als „somatische studiegroepen” verder werken, werd in studie genomen. Tevens werd de vraag bestudeerd, hoe de basiskennis van de medische psychologie het best onder de aandacht van de huisartsen en de medische studenten kan worden gebracht. Vooralsnog is hierop geen duidelijk antwoord te geven. Het moeilijkste vraagstuk voor de subcommissie is dat van de richting, waarin de medische psychologie, zoals deze thans wordt beoefend, zich zal ontwikkelen. De subcommissie hoopt, dat het rapport van Veldhuyzen van Zanten hierover nadere opheldering zal geven.

De vergadertechniek verbeterde door een betere „planning” en taakverdeling. De onderlinge samenwerking was goed en de vergaderingen verliepen in een goede vriendschappelijke sfeer.

De taak van de *Commissie Wetenschappelijk Onderzoek* is ongewijzigd gebleven en kan als volgt worden omschreven: ontwikkeling van wetenschappelijk werk op het gebied van de huisartsgeneeskunde; fundamenteel denkwerk; raadgevingen voor onderzoek door anderen; ontwikkeling van eigen onderzoek. De oprichting van het Nederlands Huisartsen Instituut heeft in deze taak geen verandering gebracht. De activiteiten van het N.H.I. worden, voor zover zij het wetenschappelijk onderzoek op het terrein van de huisartsgeneeskunde betreffen, in nauw overleg met de C.W.O. verricht. In 1964 had vooral het ontwerpen en de opzet van onderzoeken over de morbiditeit de aandacht van de C.W.O. Hierover bestond een uitgebreid schriftelijk en mondeling overleg tussen de leden. Een van de leden stelde telkens een excerpt hierover samen, dat rondgezonden en daarna in de vergadering ter discussie werd gebracht. Deze wijze van behandeling bleek goed, snel en efficiënt te werken. In de loop van het jaar werd het duidelijk dat een onderzoek van de totale morbiditeit niet is te verwezenlijken. Daarom werd besloten in gedeelten telkens speciële groepen van ziekten te onderzoeken en hierbij niet alleen te letten op frequentie en diagnostiek, maar ook op de aanpak en de behandeling door de huisarts en therapeutische en andere aspecten van deze ziekten. Op deze manier zou men op den duur een mozaïek van de gehele morbiditeit, zoals de huisarts deze ziet, kunnen verkrijgen.

Evenals van de andere commissies won het N.H.G.-bestuur bij de C.W.O. een pre-advies in over het rapport aangaande onderzoek naar en bevordering van een optimaal functioneren van de huisarts, waarover in juni een conferentie is gehouden. De contacten met individuele leden en centra betroffen gevraagde adviezen betreffende onderzoeken over verschillende onderwerpen zoals: de waarde van de 24 uren-bezinking, het verband tussen luchtweginfecties en luchtvervuiling, nachtelijke verrichtingen in de huisartspraktijk en symptomloze urineweginfecties. De lijst van studieonderwerpen, welke de C.W.O. enige jaren geleden heeft opgesteld, verwierf toenemende belangstelling. Het Rijksinstituut voor de Volksgezondheid te Utrecht, dat de resultaten van het stafylokokkenfosfaat-toxoid-onderzoek bewerkte, deed in principe toezegging medewerking te verlenen bij het verrichten van laboratoriumbepalingen ten behoeve van epidemiologische onderzoeken. Voor een door de Hoofdspectie overwogen onderzoek over congenitale afwijkingen zag de C.W.O. geen mogelijkheid tot realisatie. Het mazelenonderzoek werd in overleg met de Hoofdspectie verder voorbereid en kan in september 1965 starten.

Met de afdeling Klinisch Geneesmiddelenonderzoek van de Gezondheidsorganisatie T.N.O. onderhield de C.W.O. een prettige samenwerking over de problemen betreffende onderzoek van geneesmiddelen, die door farmaceutische industrieën worden geïntroduceerd. Een goede samenwerking met het Philips Gezondheidscentrum heeft de in mei gehouden week-endconferentie over wetenschappelijk onderzoek in de huisartspraktijk geslaagd doen zijn. De C.W.O. onderhield ook enige buitenlandse contacten, waarbij vooral wederzijdse ervaringen werden uitgewisseld. In samenwerking met het N.H.I. werd als eerste onderwerp van speciële ziekte-onder-

zoekingen een onderzoek over hartziekten voorbereid. Een plan betreffende wederzijds praktijkbezoek om inlichtingen over praktijkinrichting en -uitoefening van anderen te verkrijgen, werd verder uitgewerkt. Het onderzoek over de registratie van nieuwe gevallen van kanker door de huisartsen kreeg de volle belangstelling van de C.W.O. Van een kortlopend onderzoek over menopauze en adipositas werden de voorlopige resultaten medegedeeld op het N.H.G.-congres 1964. Voorlopig zal geen speciaal jaaronderzoek worden opgezet. Een reeks van speciële ziekte-onderzoekingen zal met tussenpozen worden gelanceerd.

De samenstelling van de commissie onderging in 1964 slechts enkele wijzigingen. Onderscheidene administratieve werkzaamheden werden overgedragen aan het N.H.I.-secretariaat, alwaar op aanvraag voor belangstellenden een volledig jaarverslag van de C.W.O. verkrijgbaar is.

Commissie van redactie voor „huisarts en wetenschap”. Het dreigt een vervelende herhaling te worden met ook in het jaarverslag 1964 van de redactiecommissie naar voren te brengen, dat de spanningen tussen de te verrichten redactionele werkzaamheden en de daarvoor beschikbare tijd van de commissie-leden voortduurden. Ongetwijfeld is een in de loop der jaren verworven efficiënte werkwijze, zoals reeds in een eerder jaarverslag werd betoogd, aan het technisch vaardige verloop dezer werkzaamheden steeds meer ten goede gekomen, doch het nu ook bewuster streven naar de gewenste differentiatie in de keuze van de in elke aflevering van het maandblad samen te brengen artikelen stelde de commissie meermalen voor de noodzaak recent ingekomen en aanvaarde bijdragen inderhaast ter zetterij te leiden om deze gezochte differentiatie per aflevering te kunnen realiseren. Ook het verlangen om — voor zover daarvan sprake kan zijn bij een maandblad — de actualiteit te dienen, leidde menigmaal tot onvoorziene incidentele opeenhoping van redactionele arbeid.

Bij de aanvang van de over het kalenderjaar 1964 lopende zevende jaargang, die 444 en daarmee het hoogste aantal tekstpagina's van alle tot nu toe verschenen jaargangen telde, was nog niet voorzien in de vacature in de commissie, ontstaan door het besluit de redactiecommissie met één lid tot zes leden uit te breiden. Ten opzichte van deze gecreëerde vacature zou men die, welke in het verslagjaar ontstond door het uitreden van A. E. Denekamp, als aanzienlijk reëler mogen aanmerken. Denekamp heeft in de redactiecommissie een zeer werkzaam aandeel genomen met de scherpzinnigheid en nauwkeurigheid, hem eigen. De commissie heeft zijn vertrek, tengevolge van een functie-verandering, „aan den lijve” ondervonden. Dit jaarverslag zou incompleet zijn zonder woorden van grote waardering voor de wijze waarop hij met woord en daad het werk der redactiecommissie heeft gesteund. Anderzijds — om nog even in eigen commissiekring te blijven — heeft men zich zeer verheugd over de promotie van het commissielid G. J. Bremer, die sinds 1958 aan het redactionele werk deelneemt, en over de vooralsnog voorlopige toetreding van G. Luger. De redactiecommissie heeft zich tegen het einde van het verslagjaar kunnen verzekeren van de technisch-redactionele medewerking van mevr. Dr. E. G. van Proosdij-Hartzema, vertrouwend dat deze medewerking tot verlichting van de commissoriale arbeid zal leiden. De met de toenemende omvang van de werkzaamheden correlerende belasting van het redactiesecretariaat kon worden opgevangen door uitbesteding van enig type- en correctiewerk.

Wij menen dat een zekere voldoening over de gang van zaken in 1964 niet misplaatst is, al blijven er nog wensen bestaan, bijvoorbeeld betreffende het ontvangen van meer informatie over de werkzaamheden in de centra. Op die wensen wil de commissie echter niet teveel nadruk leggen, bewust als zij zich is dat ook te haren aanzien wensen zullen leven en dat zij zich bij haar werk niet steeds voor tekortkomingen hoeft kunnen hoeden. In economische zin gaf het verslagjaar slechts aanleiding tot tevredenheid; dit geldt ook voor de onverminderd goede samenwerking met uitgever en drukker.

Congrescommissie. De samenstelling van de commissie aan het begin van het verslagjaar was als volgt: E. van Westreenen, voorzitter, J. L. Bots, penningmeester en L. Bienfait, die als secretaris fungeerde, daar Mevrouw M. A. Bron-du

Crocq in verband met verhuizing haar zetel ter beschikking stelde. Ter verjonging van de commissie stelde J. M. Deveer zijn zetel beschikbaar, zodat er twee vacante plaatsen ontstonden. C. Heyboer en A. Vrij werden bereid gevonden aan de commissie hun medewerking te verlenen. De commissie vergaderde dit jaar zevenmaal, terwijl daarnaast verscheidene besprekingen plaatsvonden tussen leden van de commissie en medewerkers aan het N.H.G.-congres ter voorbereiding van de verschillende onderwerpen. Evenals de vorige jaren voldeed de vaste vergaderdag — de derde dinsdag van de maand — zeer goed. Vanaf juni genoot de commissie gastvrijheid in het tijdelijk onderkomen van het N.H.I. te Utrecht. Hoewel dit jaar minder detailmenten ten aanzien van vorm en inhoud van de voordrachten hebben gedreigd, daar alle medewerkers leden van het N.H.G. waren, werd toch aan het principe vastgehouden dat de concepten in juni klaar moeten zijn en de herziene concepten in september bij de Congrescommissie moeten worden ingeleverd. De secretaris kon dit jaar gebruik maken van de faciliteiten van het N.H.I. Mevrouw Zweers stond de commissie in alles uitstekend ter zijde. Het type- en stencilwerk was altijd snel en keurig verzorgd.

Het N.H.G.-congres 1964 bood een programma, dat geheel door leden van het N.H.G. werd verzorgd met medewerking van enige maatschappelijke werksters, die in nauw contact staan met het Genootschap. Het aantal deelnemers bedroeg dit jaar 274, van wie 82 gasten, terwijl 105 dames hadden ingetekend voor hun eigen programma. De ochtenduren werden besteed aan het onderwerp „Huisarts en carcinoompatiënt”, waarvoor grote belangstelling bestond. Het Nederlands Huisartsen-Instituut kon reeds een bijdrage leveren en ook de C.W.O. deed enige mededelingen over haar morbiditeitsonderzoekingen. Een huisartsen-onderzoek over vetzucht werd gebracht als exponent van het zelfstandig wetenschappelijk onderzoek van de huisarts. Tenslotte behandelde een voorbereid forum een casusbespreking, waarbij werd gediscussieerd over de samenwerking van maatschappelijk werkster en huisarts en de ervaringen hiermee.

Het damesprogramma bleek dit jaar weer een succes te zijn. Oude en nieuwe keramiek kregen grote aandacht en in de middaguren waren boeiende discussies het gevolg van een lezing over antisemitisme. Tot slot wist het poppentheater de aanwezigen tot op het laatste moment te boeien.

De tentoonstelling van aanbevolen boeken, geadviseerd door de literatuurcommissie, bleek weer aan de behoefte te voldoen, terwijl bovendien een expositie van de patiëntenbibliotheek was ingericht. Hiervoor bestond ook grote belangstelling. De afdeling Klinisch Geneesmiddelenonderzoek van T.N.O. bracht een statistiek over de verdraagbaarheid van ijzerpreparaten en het N.H.I. een statistiek over een ingestelde enquête met betrekking tot de voorkeursdagen voor het volgen van nascholing. Evenals vorige jaren vond het congres plaats in het Jaarbeursgebouw. Een andere zaalindeling had een beter en rustiger verloop van het congres tot gevolg. De parkeermoeilijkheden bleven dezelfde; dit zal in de toekomst nog verergeren. Het contact met het N.H.G.-bestuur was goed, daar de Congrescommissie door Van Westreenen in het bestuur vertegenwoordigd was.

Landelijke studiegroep Artikelendocumentatie. De studiegroep had een constante samenstelling van twaalf leden; dit aantal is eigenlijk te klein om een voortdurende stroom referaten aan de redactiecommissie van „huisarts en wetenschap” te kunnen doen toekomen. De gemaakte referaten, in totaal 54, worden vermenigvuldigd en daarna aan alle leden van de studiegroep toegezonden. Eens in de vier maanden komt de groep in Utrecht bijeen om de referaten te bespreken. Een referaat kan direct voor plaatsing geschikt zijn (dat waren er 37) of voor publikatie om de een of andere reden ongeschikt worden geacht (dat was het geval met 9 referaten). De overige referaten komen in portefeuille bij de redactie als reserve of worden voor nadere bewerking aan de auteur teruggezonden. De kwaliteit van de referaten is in de loop der jaren duidelijk verbeterd, maar het aantal referaten per lid is gemiddeld minder, dan wel gewenst zou zijn. Mochten er bij de lezers van „huisarts en wetenschap” leden zijn die graag zouden refereren, laten zij dan toetreden tot de studiegroep Artikelendocumentatie om ook de komende jaren deze be-

langrijke rubriek in „huisarts en wetenschap” gevuld te houden.

Landelijke studiegroep Praktijkvoering. In het jaar 1964 werd elfmaal een bestuursvergadering en eenmaal een ledenvergadering gehouden. De bestuursvergaderingen konden in de loop van het jaar worden gehouden in de tijdelijke behuizing van het N.H.I. De samenstelling van het bestuur onderging medio 1964 door het uitreden van Prof. Dr. K. J. van Deen een wijziging en werd: J. Hartog, voorzitter; G. S. van Dorp, secretaris; K. Bosma, penningmeester; E. M. Jansen (N.H.G.-bestuur) en K. G. H. H. Doyle, adviseur. Op de 12 december 1964 bijeengeroepen ledenvergadering werd het door het bestuur naar voren gebrachte voorstel tot omvorming van de groep tot een landelijke Commissie Praktijkvoering in principe aanvaard.

Door de N.H.G.-Certificaat-Commissie werd een enquête gehouden over het gebruik van sterilisatoren, injectiespuiten en handschoenen door de leden. De uitslag van deze enquête werd aan de leden toegezonden; een tweede enquête is in voorbereiding. De commissie tracht zich een oordeel te vormen over het gebruik van een aantal voorwerpen om vervolgens een advies hierover uit te brengen.

De afzet van registratiekaarten vindt gestadig voortgang; in 1964 werden 430.685 hoofd- en vervolgbaarten afgeleverd, hetgeen het totaal aantal verkochte werkkarten op 2.115.172 bracht. Hiervan werden 1.252.590 door N.H.G.-leden in gebruik genomen en 862.582 stuks door niet-leden. Het genoemde totaal van ruim 2,1 miljoen kaarten werd gevormd door 1.892.332 hoofdkaarten en 222.840 vervolgbaarten. De verkoop van zwangerschapskaarten gedurende het verslagjaar bedroeg 24.400 stuks, hetgeen het totaal aantal verkochte exemplaren op 101.965 bracht. De beslissing over de uitgaaf van een zuigelingenkaart of -boekje wacht op een gesprek met de Kruisverenigingen. De voorbereide proefneming met formulieren voor financiële administratie heeft plaatsgevonden; een uitvoerig verslag van de deelnemers werd aan de leden van de studiegroep gezonden. De ontworpen notaformulieren met bijbehorende vensterenveloppen en administratiekaartjes kunnen thans bij het N.H.G.-bureau worden besteld. Een artikel over het gebruik van deze administratieformulieren werd in „huisarts en wetenschap” geplaatst. Het door Hartog op te stellen rapport over het symposium over de groepspraktijk wordt buiten het kader van de studiegroep in opdracht van het N.H.G.-bestuur verder uitgewerkt. Met het R.I.V. bestaat contact over de normalisatie van de onderzoeksmethoden door de huisarts. Het rapport „Het instrumentarium van de huisarts” is gereedgekomen en zal in „huisarts en wetenschap” worden gepubliceerd. Een der leden van de studiegroep heeft zitting in de normalisatiecommissie voor injectiespuiten en -naalden. Het normvoorstel is bijna gereed. Het rapport „Het laboratorium van de huisarts” is eveneens gereed en zal in „huisarts en wetenschap” worden gepubliceerd. De bundel „De Praktijkruimte van de huisarts” heeft vorm gekregen en wordt op verzoek aan aanvragers toegezonden. Het rapport „Sterilisatie” wacht door naar voren gekomen technische moeilijkheden op afronding en zal in 1965 gereed kunnen zijn. Een rapport over de praktijktas wacht nog steeds op voltooiing. Het blijkt zeer moeilijk te zijn een door plattelands- en stadsarts te waarden praktijktas te ontwerpen.

Samenvattend kan worden gesteld, dat de landelijke studiegroep Praktijkvoering in het jaar 1964 een groot aantal reeds lang lopende zaken heeft kunnen afronden, waarbij de voorstellen tot transformatie in een Commissie Praktijkvoering een waardig sluitstuk vormden.

Bureau. Begin februari verliet Mej. J. C. Bosman de dienst van het Genootschap, doch reeds per 1 maart kon door aanstelling van Mej. S. M. Andersens op buitengewoon bevredegende wijze in deze vacature worden voorzien. Mede in verband met de ontwikkeling der plannen met betrekking tot het Nederlands Huisartsen-Instituut namen dit jaar de administratieve en andere bureauwerkzaamheden in omvang toe, doch zulks kon naar behoren worden opgevangen. In de loop van het jaar werd besloten het bureau van het Genootschap naar Utrecht over te plaatsen zodra het nieuwe pand van het N.H.I. zou kunnen worden betrokken, waardoor een nauwe

samenwerking tussen het Genootschap en het Instituut gemakkelijker zal verlopen. Ook in dit laatste jaar van onze huisvesting in het gebouw van de Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst werd de samenwerking met functionarissen en administratief personeel van de Maatschappij op prettige wijze gecontinueerd. Gaarne willen wij ook vanaf deze plaats onze dank voor de onderzonden medewerking tot uitdrukking brengen.

Betrekkingen met organisaties en personen buiten het Genootschap. Ook dit jaar werden de vergaderingen van het N.H.G.-bestuur bijgewoond door W. J. de Jager en F. A. Bol als vertegenwoordigers van respectievelijk de Maatschappij en de Landelijke Huisartsen Vereniging. De vertegenwoordiging van het N.H.G. bij de vergaderingen van het Centraal Bestuur der L.H.V. ging door het uitreden van J. J. M. Michels over op de schouders van J. M. Deveer. Bijzonder prettige contacten werden onderhouden met het Ministerie van Sociale Zaken en Volksgezondheid, de Gezondheidsorganisatie T.N.O., het Nederlands Instituut voor Praeventieve Geneeskunde en andere organisaties en instellingen op het terrein van de volksgezondheid. Het Genootschap sloot zich aan bij de Nederlandse Hartstichting en benoemde daarbij collega J. B. Schueller als zijn vertegenwoordiger in de Stichtingsraad. Huygen en Van Es vertegenwoordigden het Genootschap bij de eerste internationale conferentie van wetenschappelijke huisartsenorganisaties, gehouden te Montreal van 30 maart tot 3 april, alwaar Huygen een voordracht hield over het belang van wetenschappelijk onderzoek in de huisartspraktijk. In aansluiting hierop werd een studiereis van drie weken door het oostelijk deel van de Verenigde Staten gemaakt ter bestudering van de positie van de huisarts aldaar. Deze reis werd mogelijk gemaakt door subsidies van het ministerie van Sociale Zaken en Volksgezondheid en de Katholieke Universiteit te Nijmegen. In „huisarts en wetenschap” en het Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde werd over een en ander uitvoerig gerapporteerd. Hofmans bezocht als waarnemer het in september te Salzburg gehouden congres van de Internationale Gesellschaft für praktisch angewandte Medizin en Huygen maakte in november op uitnodiging van The College of General Practitioners met enige buitenlandse collega's een studiereis door Engeland en Schotland om kennis te nemen van de laatste ontwikkelingen en gedachten op het terrein van de huisartsgeneeskunde en van de wijze van praktijkuitoefening. Tijdens het in aansluiting aan deze reis door het College georganiseerde internationale symposium over „The Art and Science of General Practice” hield Huygen een referaat naar aanleiding van het thema van dit symposium. Ook Veldhuyzen van Zanten woonde dit symposium alsmede de jaarvergadering van het College bij.

Brühl nam deel aan het van 6 tot 17 juli gehouden W.H.O.-seminar over „Public Health Practice and the Prevention of Mental Illness”. Dokter en Van der Sande woonden op uitnodiging van de K.N.C.V. tot bestrijding der Tuberculose een in september te Parijs gehouden internationaal congres bij over de tuberculosebestrijding. Door Van der Sande werd daarbij een inleiding gehouden. Huygen en Wierdsma vertegenwoordigden het N.H.G.-bestuur op het jaarlijkse congres van de Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst. Daarnaast was bij diverse andere gelegenheden het N.H.G.-bestuur vertegenwoordigd door een of meer leden. Met enige bestuursleden van de Wetenschappelijke Vereniging van Vlaamse Huisartsen werd door het dagelijks bestuur in Tilburg een bespreking gehouden over een door een uitgeverijmaatschappij gedaan verzoek om medewerking aan een nieuwe serie medische uitgaven; ook collega Den Haan was hierbij aanwezig. Jansen nam namens het bestuur zitting in de Maatschappij-commissie „Afspraakspreekuren”.

Aan allen, die op enigerlei wijze hun medewerking of steun aan het Genootschap hebben verleend, willen wij hier gaarne onze oprechte dank betuigen.

Slotbeschouwing. Wij kunnen terugzien op een jaar waarin bijzonder belangrijk werk werd verricht. Het is duidelijk geworden dat het Nederlands Huisartsen Genootschap zich een vaste plaats heeft veroverd. Dit is op treffende wijze gebleken bij de voorbereidingen tot oprichting van het Neder-

lands Huisartsen-Instituut, door het toenemende ledental, de gunstige ontwikkeling van ons maandblad „huisarts en wetenschap” en door de vele contacten, welke met het Genootschap werden gezocht. Niettemin willen wij toch nog eens duidelijk stellen, dat men het N.H.G. niet mag zien als een organisatie, die zich beijvert om de huisarts op maatschappelijk terrein bij te staan. Dit is en blijft het terrein van de Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst en de Landelijke Huisartsen Vereniging. Maar wel zullen door verschillende werkzaamheden en studies van het Genootschap op het terrein van de praktijkvoering en de nascholing mogelijkheden kunnen worden geschapen voor een verbetering van de voorwaarden, waaronder de huisarts zijn beroep uitoefent. De verwachtingen ten aanzien van ons werk en vooral ten aanzien van het Nederlands Huisartsen-Instituut zijn hoog gespannen. Mogen wij door gezamenlijke inspanning erin slagen een belangrijke bijdrage te leveren aan de inhoud van en waardering voor ons beroep.

E. M. Jansen, secretaris.

JAARVERSLAG 1964 LANDELIJKE STUDIEGROEP PRAKTIJKVOERING

In het jaar 1964 kwam het bestuur van de Landelijke Studiegroep Praktijkvoering elf maal bijeen voor een bestuursvergadering en eenmaal voor een ledenvergadering. De bestuursvergaderingen vonden aanvankelijk plaats in het Dom-hotel, later in de door de Rijksuniversiteit Utrecht tijdelijk ter beschikking gestelde behuizing van het N.H.I. De samenstelling van het bestuur onderging medio 1964 door het uitreden van Prof. Dr. K. J. van Deen een wijziging en werd: J. Hartog, voorzitter; G. S. van Dorp, secretaris; K. Bosma, penningmeester; E. M. Jansen, lid N.H.G.-bestuur en K.G.H.H. Doyle, adviseur.

Op de 12 december 1964 bijeengeroepen ledenvergadering werd het door het bestuur naar voren gebrachte voorstel tot omvormen van de groep tot een Commissie Praktijkvoering door de leden in principe aanvaard.

Door de N.H.G.-Certificaat-Commissie werd een enquête gehouden over het gebruik van sterilisatoren, injectiespuiten en handschoenen door de leden. De uitslag van deze enquête werd aan de leden gezonden; een tweede enquête is in voorbereiding. De commissie tracht zich een oordeel te vormen over het gebruik van een aantal voorwerpen om vervolgens een advies hierover uit te brengen.

De afzet van registratiekaarten vindt gestadig voortgang, zoals uit onderstaande tabel blijkt:

Verkocht	Hoofd- kaarten	Vervolg- kaarten	Zwanger- schapskaarten
per 1-1-1964	1.502.657	181.830	77.565
in 1964	389.675	41.010	24.400
per 31-12-1964 ...	1.892.332	222.840	101.965

De beslissing over de uitgaaf van een zuigelingenkaart of -boekje wacht op een gesprek met de Kruisverenigingen. De proefneming met formulieren voor financiële administratie heeft plaatsgevonden; een uitvoerig verslag van de deelnemers werd aan de leden van de Studiegroep rondgezonden. De nota-formulieren met bijbehorende vensterenveloppen en administratiekaartjes kunnen thans bij het N.H.G.-bureau worden besteld. Een artikel over het gebruik van deze administratieformulieren werd in „huisarts en wetenschap” geplaatst. Het door Hartog op te stellen rapport inzake het symposium over de groepspraktijk wordt buiten het kader van de Studiegroep in opdracht van het N.H.G.-bestuur verder uitgewerkt.

Met het R.I.V. is een contact gaande over de normalisatie van de onderzoeksmethoden door de huisarts. Het rapport „Het instrumentarium van de huisarts” is gereedgekomen en zal in „huisarts en wetenschap” worden gepubliceerd. Eén der leden van de studiegroep heeft zitting in de normalisatiecommissie voor injectiespuiten en -naalden. Het normvoorstel is bijna gereed. Het rapport „Het laboratorium van de huisarts” is gereedgekomen en zal in „huisarts en wetenschap” worden gepubliceerd. De bundel „De praktijkruimte van de huisarts” kwam gereed en wordt op verzoek aan aanvragers toegezonden. Het rapport „Sterilisatie” wacht door naar voren gekomen technische moeilijkheden op afronding; het zal in

1965 gereed kunnen zijn. Een rapport over de praktijktas wacht nog steeds op voltooiing. Het ontwerpen van een door plattelands- en stadsarts gewaardeerde praktijktas blijkt zeer moeilijk te zijn.

Samenvattend kan worden gesteld dat de Landelijke Studiegroep Praktijkvoering in het jaar 1964 een groot aantal reeds lang lopende zaken heeft kunnen afronden, waarbij het voorstel tot transformatie van de Studiegroep in een Commissie Praktijkvoering een waardig sluitstuk vormde.

G. S. van Dorp, secretaris

UIT DE CENTRA

Centrum Noord-Oost-Brabant

Bij schrijven van 7 september 1965 werd aan de leden van het centrum Noord-Oost-Brabant een overzicht gegeven van de plannen voor de periode oktober 1965 tot juni 1966. De bijeenkomsten worden steeds op de eerste woensdag van de maand gehouden in hotel Central te 's-Hertogenbosch.

Samen met de afdeling 's-Hertogenbosch en omstreken van de Maatschappij van Geneeskunst zouden we een avond willen beleggen over het contact specialist-huisarts. Als basis voor het gesprek stellen we voor de publikatie van ons centrum, „De huisarts als regisseur in het behandelings- en begeleidingsteam van de carcinoompatiënt” — (1965) huisarts en wetenschap 8, 224. Ook contacten tussen ziekenhuisadministratie en huisarts, patholoog-anatoom c.q. laboratoriumarts-huisarts zouden hierbij onder de loep kunnen worden genomen.

Onderlinge uitwisseling van eigen gegevens. 1 Het mazelen-onderzoek en -vaccinatie te Uden, door H. A. M. Hoevenaars. 2 Bijzondere en/of interessante ziektebeelden in de algemene praktijk, door H. van Osch en anderen. 3 Een discussie met Dr. H. G. Nieuwenhuyzen te Leiden als katalysator. Voor andere onderwerpen uit eigen kring houden we ons aanbevelen.

Huisarts en geestelijke volksgezondheid. 1 Een gesprek met de teams van de Medisch Opvoedkundige Bureaus. Als basis zou kunnen dienen de brochure „M.O.B. in beweging”. Brochure no 29, Serie Geestelijke Volksgezondheid uitgegeven in opdracht van de Katholieke centrale vereniging voor geestelijke volksgezondheid. 2 Bejaardenzorg in de huisartspraktijk. Het Wit Gele Kruis belegt 27 oktober aanstaande in de stadsschouwburg te Eindhoven een congres over deze materie.

Huisarts en zielzorger. 1 Indien de vierde zitting van het Concilie daar aanleiding toe zou geven zullen we wederom een bijeenkomst beleggen met Mgr Bekkers en enige van zijn adviseurs om eventuele „uitspraken” gezamenlijk te bestuderen. 2 De plaats van de geestelijke in het „home-team” zie het artikel van C. J. van Schadewijk „Werken we langs elkaar?”, Katholiek Artsenblad no 7 - 1964.

Huisarts en praktijkvoering. 1 We hebben het voornemen om samen met de dierenartsen uit onze omgeving enkele raakvlakken te bespreken. 2 Eveneens zouden we de apothekers willen uitnodigen een avond met ons van gedachten te willen wisselen over beider interessen. 3 De groepspraktijk een reële oplossing? 4 Afspraak spreekuur — betaalde assistente (door het ziekenfonds?). 5 Indien er belangstelling voor is zullen we dit jaar een gesprek met of over de vroedvrouwen organiseren.

Huisarts en overheid. 1 De nieuwe Algemene Bijstandswet

RICHTLIJNEN VOOR AUTEURS

Bijdragen worden bij voorkeur tegemoet gezien in machineschrift, in duplo, met toepassing van een brede kantlijn en op ten minste anderhalve regel afstand getypt. Men besluite het artikel met een korte samenvatting.